

Stáhtaráđi ášahus

Boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis

Stáhtaráđi mearrádusa mielde ášahuvvo boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis addojuvvon lága (987/2011) vuodul:

1 §

Luondduvahát ja eará jápmu

Boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis addojuvvon lága (987/2011) 3 §:s oaivvilduvvon luondduvahát dahje eará jápmu, manneleappos *jápmu*, sáhttá dohkkehuvvot, jus:

1) bohccuid dábálaš dálveguohtumiin muohttaga gassodat, muohtagokčasa vuolleoasi jieknun, muohttaga deahtisvuohta dahje dan garrodat lea leamašan eahpedábálaš ja váttis einnostit unnimustá njealji mánu áigge ja čielgasit heajudan bohccuid biebmoažžuma;

2) cuoŋománu 15 beaivve ja njukčamánu 1 beaivve gaskasaš áiggi liekkasvuohta spiehkkaša ovdđit 10 jagi dávisteaddji áiggi gaskaárvvus vugiin, mii dahká mearkkašahtti láhkai hehttehusa bohccuid biebmun ávkástallan šattuid šaddandiliide;

3) cuoŋománu 15 beaivvi ja skábmamánu 1 beaivvi gaskasaš áigge arvediliin dáhphuvvá ovdđit 10 jagi gaskaárvui veardidettiin mearkkašahtti nuppastusat, main boahtán eatnama cáhcun, šaddogokčasiid nuppastusat, njuoskamis boahtán dábálaš guohtunlotnašuvvama hehttehus dahje eará dávisteaddji sivva eastit bohccuid guohtuma dábálaš geasseguohtumiin dahje váikkuha čielgasit biepmu ožžumii dahje šládji dálveguohtumiin;

4) guohtumiid lea duššadan dahje čielgasit fuonidan bohccuid dehálaš biebmošaddui viidásit leavvan guoppar-, guohpa- dahje ruostadávda dahje eará šaddodávda dahje mihttármáhttu dahje eará beaisku; dahje

5) bohccuide leavvan hárvenaš virusa, bakteara dahje eará dávisteaddji dakkár mielddisbuktán dávda lea dahkan viidát bohccuid jápmima dahje duodalaččat buohccáma.

Buhttejuvvon vahága gáibádussan lea, ahte diliid nuppastuvvamis 1 momeanttas oaivvilduvvon vugiin šaddet čielga hehttehusváikkuhusat. Jápmun eai goittotge ane dakkár 1 momeanttas oaivvilduvvon diliid rievdamis boahtán hehttehusváikkuhusaid, mat leat eana- ja meahccedoalloministeriija boazodoallolága (848/1990) 21 §:a 1 momeantta vuodul mearriduvvon stuorimus lobálaš eallinboazologu máŋgga vahátdáhphusa ovdđit jagi badjel mannan bálgosis.

Buhttenvullosaš vahága buktán jápmu galgá dihtto viidát, unnimustá guovtti bálgosa guovllus. Jápmu sáhttá goittotge dihttot dušše ovtta bálgosa guovllus, jus dat guoská viiddis guovllu ja stuorra boazomeari. Jápmu galgá mielddisbuktiti dahje áitit mielddisbuktiti vahága, man eastin gáibida eahpedábálaš biebma dahje eará doaimmaid:

1) unnimustá 20 prosentii guovllu guđege bálgosa bohccuin; dahje

2) badjel 50 prosentii dakkár boazoeaiggádiid bohccuin, geat oamastit unnimustá 20 proseantta bálgosa bohccuin.

2 §

Jámu čielggadeapmi

Eana- ja meahccedoalloministeriija mearrida álggahit jámu čielggadeami go vuos lea ožžon Bálgosiid ovtastusas, bálgosis, unnimustá viđa seammá bálgosa boazoeaiggádis dahje Luonduriggodatguovddášis dieđu dakkár diliid nuppastusain, maid sáhttet ákkastallojuvvon sivain eahpidit dahkan vahágiid buhttemis addojuvvon lágas oaivvilduvvon vahágiid.

Eana- ja meahccedoalloministeriija addá jámu čielggadeami vuos Luondduriggodatguovddáža doaibman dárbbu mielde ovttasbarggus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahagain. Čielggadeapmi dahkko oassin dutkanlágádusa ja virgedoaimmahaga čielggademiid, maid dat čatnasit boadusstivrensoahpamuša mielde ollašuhttit ministeriijai. Eana- ja meahccedoalloministeriija buhte čielggadeami goluid dutkanlágádussii ja virgedoaimmahakkii sierra dušše, jus dutkanáigemuttu dahje eará dávisteaddji ákkastallojuvvon siva geažil dutkamusa goluid ii leat vejolaš váldit vuhtii oassin boadussoahpamuššii gullevaš dutkamusas. Dalle buhtadus máksojuvvo eanadállodoalu ovddidanruhtaráju ruđain.

Eana- ja meahccedoalloministeriija galgá dahkat mearrádusa čielggadeami álggaheamis guovtti vahku siste go lea ožžon dieđu dakkár diliid nuppástusain, mat sáhttet leat dahje šaddat jápmun. Sierra mearrádusa čielggadeami álggaheamis ii leat goittotge dárbu dahkat, jus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahat lea eallidávvalága (441/2013) 16 §:a 2 momeantta vuodul almmuhan eana- ja meahccedoalloministeriijai bohccuin dihtton vuostálastinvuollásaš ođđa duodalaš eallidávvaldas. Dalle Luondduriggodatguovddáš galgá seammás álggahit ovttasbarggus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahat Biebmogálvodoaimmahagain árvvoštallat eallidávvalda dihttoma vejolaš leavvama jápmun ja jámu viidodaga ja váikkuhusaid.

Luondduriggodatguovddáš galgá dahkat eana- ja meahccedoalloministeriijai čielggadusa njealji vahku siste go lea ožžon mearrádusa eana- ja meahccedoalloministeriija mearrádasas. Jus čielggadusa dahkan goittotge gáibida dakkár meahcce- dahje laboratoriaijadutkamušaid, maid ii leat vejolašollašuhttit máinnašuvvon mearreáiggi siste, dahje boahatá ovdan ákkastallojuvvon siva, dutkanlágádus oažžu mannat mearreáiggi badjel, goittotge eanemustá njeljiin mánotbajiin.

Jus Luondduriggodatguovddáš oaidná, ahte dutkamuš gáibida nuppi suorggi dutkanlágádusa áššedovdamuša ávkástallama, dat galgá nu jođánit go vejolaš doaimma oažžuma manná almmuhit dás eana- ja meahccedoalloministeriijai ja dahkat seammás evttohusa das, guđe dutkanlágádussii doaibma heive. Eana- ja meahccedoalloministeriija galgá dalle, vuos sihkkarastidettiin dutkama dárbbášan ruhtadeamis, fuolahit ášši ovddideamis stáhtaráđi mearrideapmái dahje dárbbášlaš čielggadusa dahje dutkama skáhppomis priváhta dutkanlágádusas.

3 §

Meannudeapmi jámu gávnaheamis

Jámu gávnaheamis sáhtá ávkástallat:

- 1) meahcce- ja gieddedutkamušaid;
- 2) čoakkusutkamušaid ja satellihtadutkamušaid, maid vuodđun lea báikedituhtu;
- 3) Dálkediehtaga lágádusa ja Suoma Birasguovddáža dálke- ja muohtadiliin dahkon mihtidemiid ja áicamiid;
- 4) Bohccuid ja bohccuin dihtton Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahaga dahje eará dutkanlágádusa čadahan parasiehtaid ja dávdaahkkiid guoskevaš mihtidemiid, áicamiid, čájáhusaid ja daid analyserema; dahje
- 5) eará metodaid, maid sáhtá luottehahttivuodas dávistit 1—4 muttuin oaivvilduvvon dutkamušaide.

Dutkančuozáhahkan sáhttet leat nuppástusat dálke- ja muohtadiliin, šattolašvuodas ja ealániin ja nuppástusaid váikkuhusat bohccuid lohku, dearvvašvuodadillái miessebuvtadeapmái sihke ortnegii ja láhttemii.

Jámu gávnaheami guoskevaš čielggademiin galgá buktit ovdan ainjuo:

- 1) jámu vuollásaš guovlu;
- 2) jámu dagaheaddjit ja váikkuhusvuogit;

- 3) jámu dahkan vahágat boazodollui ja jámu mearkkašupmi ealáhussii; ja
- 4) dat, mo jápmu ja dan váikkuhusat leat gávnnahuvvon.

4 §

Jámus dieđiheapmi

Stáhtaráđi mearrádus gávnnahuvvon jámus galgá doaimmahuvvot boazodoallolága 2 §:s oaivvilduvvon boazodoalloguovllu eananguovlovirgeoapmahačča dihtui.

Eananguovlovirgeoapmahaš galgá fuolahit, ahte das leat dárbbu mielde doarvá buorit vejolašvuodát vahágiid árvvoštallamii.

5 §

Vahága meari árvvoštallan

Jus ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš ii leat luohpan vahága árvvoštallamis, gieldda dálanguovlovirgeoapmahaš galgá Bálgosa ovtastusa guladettiin, doaimmahit jođáneamos lági mielde Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddášii árvvoštallama jámu čuožáhahkan gártan jápmán ja buohccán bohccuin, dahkkojuvvon doaibmabijuin, vahágis gillán boazoeaiggádiid logus ja vahágiid sturrodagas. Árvvoštallan dahkko gielddas fásta ássán boazodoalu hárjeheaddjiid bohccuid vahátjagi ovddit golmma jagi gaskamearálaš meari, boazodoalu hárjeheaddjiid boazodoalus ožžojuvvon sisabođuidd ja boazodoalu goluid meari vuodul.

Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš sáhtta dárbbu mielde bivdit gieldda dálanguovlovirgeoapmahačča dievasmahttit vahátárvvoštallama.

6 §

Vahát, mii buhttejuvvo

Boazodoalu hárjeheaddjai sáhtta máksit buhtadusa:

- 1) vealttakehtes, dábálaš lassebiebmama goluid čielgasit stuorát lassebiebmangoluin;
- 2) jápmán bohccos;
- 3) buohccán bohccos ja bohccos, mii čielgasit lea vuolled dábálaš njuovvandeattu, dahje muđui birgošlájá dihtii lea dakkár, ahte dan ii sáhte ávkkástallat olbmo biebmun;
- 4) čielga miessebuvtadeami vuolláneamis;
- 5) buohccán bohcco dábálačča stuorát dálkkas- ja šibitdoavttirgolui;
- 6) meahccái báhcán buohccán bohcco fievrredeamis;
- 7) jápmán bohcco jávkadeamis;
- 8) fuodđaris ja bargoneavvuin, mat leat billašuvvan anuheapmin; ja
- 9) bohccuid massimis bohtán ánsomassimis, man eai buhte 2-4 čuoggá vuodul.

Bálgosii sáhtta máksit buhtadusa:

- 1) 1 momeantta 1—8 čuoggáin oaivvilduvvon gulus dahje massimis, mii ii buhttejuvvo boazodoalu hárjeheaddjai;
 - 2) billašuvvan dahje eará guohtunatnui heivetmeahtumin šaddan guohtuma buhtisteamis dahje eará ávkkástallanatnui ordnemis;
 - 3) guohtumis, mii lea šaddan guohtunatnui heivetmeahtumin bissovaččat dahje unnimustá 10 jahkái; sihke
 - 4) dábálaš boazodollui gullevaš bohccuid giedahallama dahje guohtunlotnašuvvama guoskevaš sierraordnestemiin, maid ulbmilin lea unnudit billašuvvamis šaddan vahágiid.
- Boazodoalu hárjeheaddji iežas vástidanoassi ii buhttejuvvo bálgosii.
Buhtadus ii máksujuvvo vahágiin ja massimiin, mat buhttejuvvojit eallidávdaalága vuodul.

7 §

Buhttenvuollásaš golut

Ovdalis 6 §:a 1 momeantta 2 ja 3 čuoggá vuodul máksojuvvon buhtadussii heivehuvvo, maid fuoddovahátlága (105/2009) 13 ja 14 §:ain ásahuvvo. Buhtadus 6 §:a 1 ja 4—8 čuoggá vuodul máksojuvvon govtolaš massimiin ja goluin, maid meari galgá čujuhit golloduodaštusain dahje eará luohtehahtti vugiin. Ovtta jámu buhttejuvvon massimat ja golut sáhttet leat goittotge eanemustá 20 000 euro borramušgácci ala.

Sisabohtomassimin boazodoalu hárjeheaddjái buhttejuvvon massojuvvon bohcco ala eanemustá 150 euro jahkásaš sisaboahu áiggis, goas boahu lea báhcán oáččokeahtta, goittotge eanemustá guovtti jagis.

Buhtadusa máksima gáibádussan lea, ahte borramušgázzái gullevaš boazodoalu hárjeheaddji doallá muitumerkejumiid hárjehan boazodoalus sisaboaduin ja goluin

Bálgosii máksojuvvon buhtadussii heivehuvvo, maid 1 ja 2 momeanttas ásahuvvo. Lassin bálgosii sáhtta máksojuvvot buhtadus boazodoallobargun dahkkon barggus eanemustá 50 euro beaivvis 6 §:a 2 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon bargui oassálastán olbmo ala eanemustá 100 beaivvis jagis eanemustá viđa jagi áigge. Bálggus galgá luhtolaččat bastit čájehit dárbbášlaš barggu meari.

8 §

Vahága gávnnahheapmi

Dan lassin, maid 7 §:a 1 momeanttas ásahuvvo, bohccuid ja guohtuma gillán vahága gávnnahheapmin vahága gillán galgá:

1) muitalit vahátbáikki dárkilis sajádaga almmolaččat geavahuvvon satellihttabáikevuogádagain ožžojuvvon koordináhtaiguin dahje, jus jearaldagas lea jápmoguovlu, almmuhit dan sajádaga ja viidodaga dárkilis eanakárttaiguin;

2) merket báikki sajádaga luonddus vejolaš dárkkisteami várás; ja

3) čájehit digitála hámis čuovgagovaid ja kárta vahága čuožáhagas ja birrasis, gos vahát lea dáhphuvvan.

Arabut 1 momeantta 3 čuoggás oaivvilduvvon čuovgagova galgá vurket eana- ja meahccedoalloministeriija hálddahussuorggi buhttenvuollásaš vahágiid guoskevaš govvabánkui mii guoská ealliid ja opmodaga.

Vahága gillán galgá doaimmahit dieđu vejolaš vahágiin gieldda dálanguovloaláhusvirgeoapmahažžii nu jođánit go vejolaš dan maŋŋa, go lea bohtán sivea eahpidit vahága dáhphuvvan.

Vahága meari ja šlája vuodđun galgá leat šaddan vahágis dahkkon Luondduriggodatguovddáža čielggadus dakkárin go dat lea dohkkehuvvon stáhtarádi mearrádusain.

9 §

Boazodoalu hárjeheaddji borramušgázzii

Boazodoalu hárjeheaddji borramušgázzái gullevažžan gehččojuvvojit náittosguimmit ja dakkár náittosdili dávisteaddji diliin oktasaš dálldoalus náitalkeahtta bissovaččat ássi olbmot, geat leat árabut leamašan gaskaneaset náittoslihtus dahje geain lea dahje leamašan oktasaš mánná. Borramušgázzái gullet maiddái ovdalis máinnašuvvon beallelaččain seammá dálldoalus ássi mánat ja biebmománat, geat eai leat deavdán 18 jagi ovdal dan kaleanddarjagi

álggu, mas buhtadus ohccojuvvo. Borramušgázzin gehččojuvvo maiddái juogekeahtes jápminbeassi.

10 §

Buhtadusa ohcan

Buhtadusa galgá ohcat Dálonguovlodoaimmahaga gárvvistan skoviin.

Ohcci galgá laktit ohcamuššii čielggadusa:

1) bálgosa dahje oasálačča dábálaš biebma lassin čadahán heahtebiebmanis vahátjagi šaddan goluin ja gaskamearálaš biebmangolut heahtebiebmanjagi ovddit golmma jagis guđege jagis sierra;

2) dálkkas- ja šibitdoavttirgolui;

3) oasálačča ja bálgosa massán bohccuid mearis ja miessebuvtadeami njiedjamis ja bohccuid oppalaš mearis ovdal jámu álgima ja gaskamearálaš bohccuid mearis jámu ovddit golmma jagis, guđege jagis sierra;

4) jámu mielddisbuktán sisabođuid massimis ja sisabođuid mearis golmma jámu ovddit jagis, guđege jagis sierra;

5) jámus dihtii dahkkon spiehkaseaddji boazoguohtumiid ávkkástallama guoskevaš doaimmain;

6) 5 čuoggás oaivvilduvvon doaimmaid mielddisbuktán goluin vuhtii váldimiin goluid vejolaš ráhkaduslaš čovdosiin, mat leat ollašutton guovllu guohtunatnui máhcaheami ovddideapmin;

7) billašuvvan boazoguohtunguovllu váikkuhusain bálgosa boazodollui.

Buhtadusohcamuša galgá doaimmahit Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddášii guovtti mánu siste das, go stáhtaráđđi lea dahkan mearrádusa jámu gávnaheamis.

11 §

Mearrádus buhtadusaid máksimis

Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš galgá dahkat mearrádusa buhtadusa máksimis guovtti mánu siste das, go ohcamuš oktan mildosiiguin lea doaimmahuvvon ealáhus-, johtolat- ja birasguovddášii. Jus ohcamuš dahje dan mildosat leat nu váilevačča, ahte ohccis galgá bivdit čielggadit dahje dievasmahttit ohcamuša, dárbbášlaš čielggadusa dahje dievasmahttima doaimmaheamis álgá ođđa mearreáigi buhtadusa máksimis guoskevaš mearrádusa dahkamii.

12 §

Fápmuiboahhtin

Dát ásahus bohtá fápmui čakčamánu 1 beaivve 2016

Helssegis borgemánu 18 beaivve 2016

Eana- ja birasministtar Kimmo Tiilikainen

Láhkaásahanráđđi Johanna Wallius